

УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ ПОТЕНЦІАЛОМ У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ РЕГІОНУ

Борисова-Ярига А.М., здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії
Миколаївський національний аграрний університет

Основою стабільного довгострокового розвитку України є ефективне використання людського потенціалу та вдосконалення механізму управління ним у цілях економічного зростання та адаптації суспільства до світових глобальних змін. Людський потенціал є основним стратегічним ресурсом і чинником економічного зростання в регіонах, який визначає ефективність використання виробничого, фінансового і природного капіталу і безпосередньо впливає на темп та якість економічного зростання.

Туристична галузь в Україні проголошена пріоритетним напрямом розвитку національної економіки. Вважається, що розвиток туризму позитивно впливає на соціально-економічний стан регіону. Це викликає підвищений інтерес органів регіональної влади, громадських організацій до туристичної проблематики [8, с.7].

Туристична сфера як галузь господарської діяльності має величезне значення й низку характерних особливостей. Вона задовольняє інтереси як людини так і суспільства в цілому, є вагомим джерелом наповнення бюджетів усіх рівнів.

Туризм є одним з основних чинників створення додаткових робочих місць, прискорює розвиток туристичної інфраструктури, сприяє збереженню народних промислів і національної культури регіону.

У цьому руслі актуальність набуває управління людським потенціалом на регіональному рівні, що є найбільш ефективним засобом підвищення конкурентоспроможності та переходу до інноваційного розвитку як самого регіону, так і держави в цілому.

Глибокі дослідження управління людським потенціалом туристичній галузі регіону відображено у наукових працях таких вчених як Безуглого І.В., Богині Д.П., Гришнєвої О.А., Долішнього М.І., Заворуєвої О.С., Пирожкова С.І., Злупка С.М., Хомри О.У., Стеценка Д.М. та інших.

Нині суспільна практика вимагає кардинальних змін у ставленні наукової громадськості України до досліджень людського потенціалу туристичної галузі регіону. Необхідність максимального використання резервів областей та регіонів спричиняє особливу актуальність регіональних досліджень цієї галузі як сукупності природних ресурсів, економічних і соціальних об'єктів та процесів.

Дослідники одноставно зазначають що регіон північно-західного Причорномор'я у межах України, що охоплює територію Одеської, Миколаївської та Херсонської областей, може запропонувати туристам широкий вибір, екскурсійних послуг, пляжний, оздоровчий, винно-гастрономічний та інші види туризму, безліч цікавих та розважальних заходів, різноманіття історичних пам'яток тощо, проте рекреаційно-туристичний

потенціал даного регіону не можна вважати розкритим на належному рівні [2, с. 83].

Трудові ресурси підприємств сфери туризму – це кадровий персонал, що виступає як сукупність працівників різних професійно-кваліфікаційних груп, зайнятих на підприємстві, залежно від виконуваних функцій і професіоналізму працівників туристичних організацій поділяються на п'ять категорій: керівники, фахівці, службовці, робітники, молодший обслуговуючий персонал [9]. Із даного переліку категорій вищу спеціальну освіту мають керівники та робітники.

Кадровий стан підприємств туристичного бізнесу характеризується низкою абсолютних і відносних показників, які дають уявлення про кількісний, якісний і структурний стан трудових ресурсів у визначений момент часу, зокрема, основним серед них вважається показник частки персоналу, які мають вищу або середню фахову освіту, від загальної кількості працівників цих категорій [9].

Згідно з отриманими результатами, визначається суттєва строкатість щодо показників частки працівників із вищою та середньою спеціальною освітою від загальної кількості працюючих у галузі туризму досліджуваного регіону серед туроператорів турагенств та суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність: у Миколаївській області даний показник нижчий на 7 % від загальнодержавного (39% у середньому по Україні).

Аналіз якісного складу персоналу підприємств лише юридичних осіб засвідчив: 52% від загальної кількості штатних працівників туристичних підприємств Миколаївської області мали вищу або середню спеціальну освіту в галузі туризму, що на 12% вище ніж у середньому по Україні.

Згідно з концепцією управління людськими ресурсами, цінність персоналу залежить від знань та вмінь, якими володіють працівники. У сфері туризму провідними механізмами примноження людського капіталу підприємства є формальна освіта, самовдосконалення та професійне навчання, які відіграють ключову роль у підвищенні конкурентоспроможності організацій та створенні інноваційних знань [13, с.73].

Раціональне управління процесами примноження інтелектуального потенціалу є важливим показником інтелектуального потенціалу підприємств. Сьогодні високі показники людського потенціалу серед підприємств туристичної галузі досліджуваного регіону мають туроператор, а також фірми, які належать юридичним особам, відчують необхідність розроблення кваліфікаційних та освітніх програм для фізичних осіб – підприємців на державному рівні.

Список використаних джерел:

1. Грішнова О.А. Людський, інтелектуальний і соціальний капітал України: сутність, взаємозв'язок, оцінка, напрями розвитку. *Соціально-трудові відносини: теорія та практика*. 2014. № 1(7). С. 34–42.

2. Гутовська Н.Г., Примак Т.Ю. Аналіз стану та перспектив розвитку Одеського туристичного регіону. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 25. С. 81–87.

3. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 17.04.2020).
4. Добрянська Н.А., Стоянова-Коваль С.С., Ніколюк О.В. Реалії сьогодення та перспективи розвитку туристичного бізнесу Одеської області. Економіка харчової промисловості. 2018. № 1(10). С. 9–15. URL : <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> (дата звернення: 17.04.2020).
5. Кифяк В.Ф., Розман А.М. Формування регіонального ринку праці в контексті розвитку туристичної галузі Буковини. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2012. № 4(48). URL: https://tourlib.net/statti_ukr/kyfjak6.htm (дата звернення: 22.04.2020).
6. Дослідження та аналіз вакансій і потреб у кваліфікованих кадрах у країнах ЄС, Республіці Молдова та в Україні / А. Попа та ін. Будапешт : МОП, 2013. 137 с. URL : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@europe/@ro-geneva/@sro-budapest/documents/publication/wcms_244735 (дата звернення: 14.04.2020).
7. Степанова К.В. Українське Причорномор'я в системі Євро регіонального співробітництва. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду. 2016. № 3(119). С. 135–139. URL : [http://ird.gov.ua/sep/sep20163\(119\)/sep20163\(119\)_135_StepanovaKV](http://ird.gov.ua/sep/sep20163(119)/sep20163(119)_135_StepanovaKV) (дата звернення: 12.04.2020).
8. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком туризму. /Стеченко Д. М., Безуглий І. В., Турло М. П., Мархонос С. М. за ред. Стеченка Д. М. - К. : "Знання", 2020.
9. Трудові ресурси туристичного підприємства. URL : https://pidruchnik/168202/turizm/trudovi_resursi_turistichnogo_pidpriyemstva (дата звернення: 17.04.2020).
10. Deloitte Global Human Capital Trends. Deloitte University Press. URL : <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/About-Deloitte/central-europe/ce-global-human-capital-trends.pdf> (дата звернення: 15.04.2020).
11. Is the era of management over. World Economic Forum. (2017). URL : <https://www.weforum.org/agenda/2017/12/is-management-era-over> (дата звернення: 10.04.2020).
12. Comparing strategic human resource development approaches for tourism and hospitality workforce planning / R. Kenneth et al. Journal of Human Resources in Hospitality & Tourism. 2016. № 15(4). P.440–461. DOI : 10.1080/15332845.2016.1148569. URL : <http://dx.doi.org/10.1080/15332845.2016.1148569> (дата звернення: 16.04.2020).
13. Mariz-Pérez R., Teijeiro-Alvarez M., GarcíaAlvarez T. The relevance of human capital as a driver for innovation. Cuadernos de economía. 2012. № 35. P. 68–76. URL : <https://www.elsevier.es/en-cuadernoseconomia-329-articulo-the-relevance-human-capitalas-X0210026612551071> (Дата звернення : 17.04.2022).
14. The Future of Jobs: Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution. World Economic Forum. URL : http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf (дата звернення: 17.04.2020). Програма розвитку туризму та курортів в Одеській області на 2017–2020 рр. URL : <http://oda.odessa.gov.ua/53/52281/78913/78936> (дата звернення: 17.04.2020).